

מכתבים

כתובת על הקיר

במקום שבו שותק תייר מגרמניה - היועץ המישפטי לממשלה אינו יכול לשתוק.

הסעתי השבוע אורח מגרמניה לגמליהתעופה. ברמזור של רחוב קיבוץ-גלילות הוא שאל מה פשר הכתובת על הקיר. על הקיר היתה רשומה סיסמה גזענית של תנועת כך. ענית לו בשפתו: ארבע ראוס. עד נמליהתעופה הוא לא הוציא מילה מהפה. אני יכול להבין למה. רק קשה לי להבין למה שותק גם היועץ המישפטי לממשלה.

אנדרה יפה, תל-אביב
 ● הקורא שלח למערכת תצלום של הכתובת המסיתה, המופיע בעמוד זה.

דמה של ילדה

נקמת דם ילד קטן עוד לא ברא השטן - לכן נשאר רק לכאוב.

על סיפורה של הילדה הברווזית, שנדרסה על-ידי עולה מארצות-הברית (העולם הזה 12 באוקטובר), שמעתי וקראתי בעתונים, ובמיוחד

קניא יני.

שהצליחה ישראל להתקבל כחברה בא"ם, היא התכחשה להתייבות זו.

ב-1956, בעזרת הצרפתים והבריטים, כנשו הישראלים את עזה ואת סיני. הם היו מספחים אותן למדינה, ללא הוכחה על-ידי המעצמות הגדולות להיסוג.

הם המתינו עשר שנים, בנו את כוחם הצבאי, ובקיץ 1967 פתחו בהתקפה שהנחילה להם את עזה, סיני, הגדה והרמה הסורית.

אין ספק שהם רוצים לספח את כל השטחים האלה למדינתם.

לכן התעלמו הישראלים מהצעת-הפשרה שהציע נשיא מצריים בסוף חודש מאי, כדי למנוע את המילהמה. ישראל אינה חולמה לעשות שלום. יתכן שהישראלים יחכו עכשיו כמה שנים, עד שיספיקו לעכל את הכיבושים החדשים. הם רוצים להביא מיליוני יהודים למדינתם המוגדלת.

אחרי שיתחזקו די צורכם, הם יתקיפו מחדש, בתירוץ זה או אחר, ויכבשו שטחים ערביים נוספים.

בן-שיחי ראה את הרבר כבלתי-ימנע. ישראל עולה על הערכים בכושרה הצבאי. כך זה יהיה גם מחר ומחרתיים. כל עוד יימשך מצב זה, תתפשט ישראל בכוח.

אם זה נכון, האם אין הערבים מתנהגים עכשיו כטיפשות רבה? אם ישראל אינה מעוניינת בשלום, אלא רוצה לנצל כל הדרמנות כדי להתפשט בכוח - האם לא היו דווקא הערבים צריכים להיות מעוניינים עכשיו בשלום?

האם לא היה כדאי להם להציע הצעת-שלום סבירה, כדי לשים מחסום בפני התפשטות נוספת, ולמנוע את סיפוח השטחים שנכבשו לאחרונה?

בן-שיחי משך בכתפיים. ישראל אינה רוצה בשלום. לכן היא מסרבת לבוא בדברים עם מתווכים, לדון בחשאי על הצעות השנות שגובשו במחנה הערבי. ישראל וורשת שהערבים יכנסו עימה למשא-ומתן גלוי וישר, פנים אל פנים, מבלי להתחייב לשום דבר מראש.

זה כאמת תכסיס מחוכם, אמר בן-שיחי בהערצה מסויימת.

מה אתם רוצים מאיתנו? שנכיר בקיום המדינה שלכם, שנבוא עימה ביחסים תקינים, שנותר על עמדתנו העקרונית והמסורתית שישאלה היא מדינה בלתי-רוקית על אדמה ערבית.

ובכן, אתם אומרים לנו - שבו איתנו ליד שולחן המשא-ומתן.

מה זאת אומרת? על-ידי עצם הסכמתנו לשבת איתכם ליד השולחן ולדבר על שלום, היינו נותנים לכם את כל אשר אתם רוצים - את ההכרה, נרגע שנשכים לכן, כבר השגתם את הכל.

מה אתם מוכנים להבטיח תמורת זאת? שום דבר לא.

אתם פשוט תשבו ליד השולחן, ותגידו: 'איננו נותנים כלום. לא את השטחים שנכבשו, לא את ירושלים, לא את החזרת הפליטים'. אשכול יודע, כמובן, ששום ערבי אינו יכול להסכים לזה. אילו הייתם במקומנו, גם אתם לא הייתם מסכימים. כי זוהי כניעה ללא תנאי וללא תמורה.

אילו אשכול רצה בשלום, היה הולך בדרך ההפוכה. באמצעות מתווכים, בשקט, היה מגיע עימנו ליד הסכם על התנאים, על פרטי הסכם-השלום. אחרי שהיינו מגיעים לירי הסכם חשאי כזה, על כל הפרטים, היינו יכולים לפתוח במשא-ומתן גלוי ורישמי.

לדרך זו אתם מתנגדים.

בעיני תמימים

נפל מן השמיים, יש מאין. באחד הימים התחשק לו לאנזור אליסאדאת לבוא לירושלים, ומשם התגלגלו הדברים מעצמם. המציאות היתה, כמובן, הרבה יותר מורכבת. במשך כמעט עשר שנים התנהלו מגעים חשאיים מסוגים שונים בין ישראלים ומצרים, לפני שהוכשרה הקרקע ליוזמה זו. על חלק חשוב ממסכת זו הוטל עתה אור בוויכוח מרתק המתנהל בקאהיר (ראה עמודים 1-67). מכיוון ששני המתווכחים מסתמכים עלי, כמי שניהל חלק מן המגעים האלה, אני רוצה לומר על כך כמה מילים.

באוקטובר 1967, בשבוע שבו טובעה אחי אילת, פירסם העולם הזה (1573) כתבה, שנשאה את הכותרת: 'עורך העולם הזה מרווח על פגישה עם פקיד מצרי בכיר באירופה - בעיני האוייב'. כיום מותר לגלות כי הפקיד היה תחסיין בשיר, כיום שגריר מצריים בקנדה, שהיה אז יועץ בכיר מאוד של גמאל עבדאל-נאצר, ולאחר מכן של אנזור אליסאדאת. הפגישה לא התקיימה באירופה, אלא בניו-יורק. הפרט הכובב כא כדי לטשטש את העיקבות.

פקיד בכיר מאוד

ישבתי אז בניו-יורק וכתבתי את סיפרי מילחמת היום השביעי, כאשר פנה אלי מכר אמריקאי-יהודי ושאל אותי אם אני מוכן להיפגש עם פקיד מצרי, איש הליגה הערבית, שהיה רוצה להכירני. הפגישה היתה אמורה להתקיים בדירתו הפרטית של המכר, תוך הסכמה הדדית לשמור על סודיות טוטאלית.

מוכן שהסכמת. היה ברור לי שפגישה כזאת לא יכלה להתקיים בלי הסכמתו של נשיא מצריים, ועל כן לא הופתעתי השבוע מן הגילוי שעבדאל-נאצר עצמו הטיל אז על כמה אישים מצריים ליצור מגע עם אישים ישראלים. אולי מעניין לקרוא עתה, לאור הפירסומים החדשים, את הדיווח שמסרתי לפני 16 שנה על פגישה זו.

הנה כמה קטעים:

בכורך הודיעו העתונים כי שוב החלפה אש מעל לתעלת-סואץ, וכי היו אבידות בקרב המצרים והישראלים.

בערב פגשתי, בביתו של ירד משותף אישם באירופה, פקיד מצרי בכיר.

האיש הגיד כמה דקות אחרי, התנצל על האיחור, לחץ את ידי בחמימות. המארח הגיש לנו ויסקי עם קרח, ובמשך זמן מה קלחה השיחה על הא ועל דא. היינו צריכים להתרגל, קודם כל, לעצם חווית הפגישה - הראשונה מסוג זה שהיתה לי מאז המילהמה. איך רואה ערבי משכיל, בעל נסיון, את ישראל כיוספי מתי רמות המדינה בעיניו?

בעיקבות מלבצ'יני, התגבשה דמותה של ישראל, בעיני הערבים, ככתב-בריתו של האימפריאליזם, הסוכנת הראשית של הקולוניאליזם שבמרחב.

בעיקבות מלחמת ששת-הימים, מתגבשת עתה תמונת של ישראל בעיניהם כמדינה המתפשטת בכוח הנשק, ושותפיף להתפשט כל עוד יעמוד לה כוחה.

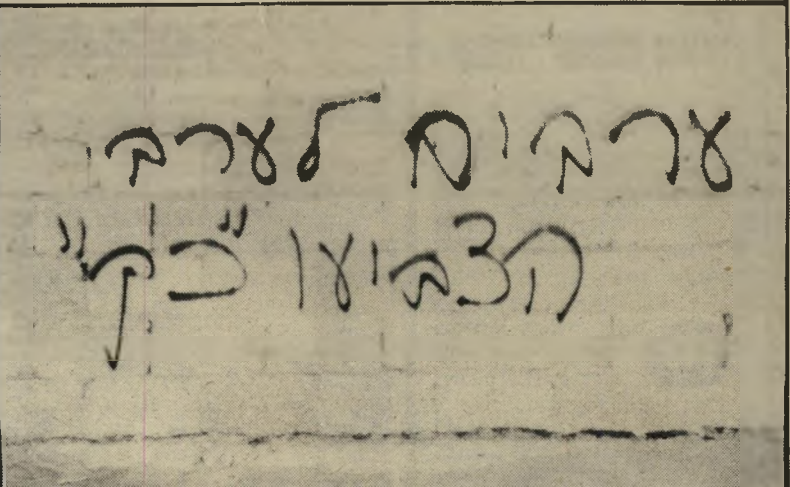
בהתחלה הם ריבירו על החזרת הפליטים. הם אפילו חתמו על פרוטוקול של ועדת התיווך בלואזן, בו התחייבו להחזירם. (פרשה זו, שאינה ידועה כלל בישראל, כבר הועלתה באוזן פעמים רבות על-ידי דוברים ערביים.) אך ברגע

והיסטוריונים מיקצועיים - מאמרו של אבנרי מציג את הניתוח המבריק ביותר ואת הסיכום הטוב ביותר של הנושא. על מורכבותו. השאלות מנוסחות באופן נכון - דבר חשוב אך נדיר ביותר, לכל הדיעות - והתשובות עליהן הן נכונות. המאמר גם מסביר ניגודים שונים רבים, הטמונים בעצם מהותה של תקופת שילטונו של מנחם בגין. בנוסף לצד האינטלקטואלי המצוי, המאמר גם מצטיין בטון הריגשי המתאים, ובאווירה

אלכסנדר אווירה עצובה בגין

העצובה שהוא משרה. בביקורתו נגד הפשטנים למיניהם, הוא גם מוכיח אומץ-לב. לא בכל יום מוצאים כל זאת במאמר אחד, שכן

כתובת-נאצה בתל-אביב

למי יאה השתיקה?

בעולמנו הרחוני שולטים ביד רמה העצלות המחשבתית, הבינוניות, הפשטנות והקונפורמיזם. קריאת המאמר היתה חוויה של ממש.

אסתר אלכסנדר, ירושלים

מאז פרש מר בגין מתפקידו החלה מכותה הסברה משומנת, בעיקר בצהרונים, להציג את הפרישה כהתפתחות טראגית - פרי לבטיב מוסריים מעמיקים ותוצאה של מות אשתו. קשה לי לקנות את ההסבר. אני אף חושד שחרושת-השמעות היא מגמתית, וכל מטרתו ליצור הילה סביב פרישתו של בגין, לצורך קביעת דמותו בהיסטוריה של המדינה. מעיון בתולדותיו לא מצאתי את בגין כאיש מוסר מתייסר וכבעל מצפון ערין ורגיש. התכונה הכוללת שאני מוצא בבגין היא היותו רמגוג, ארבע

דילוג האשק

נשחקרנו על הדולאריאזניה של המשק השבתי על מלה עברית לדולאריאזניה או נמצאת: דילוג. אירודיו החליט לדלר את השקל ולעשות את המשק מדולר. עוד מעט קט ואנחנו מדינה מדולרת. לא הספקתי להציע את חידושי למדלרים והפגעה נתפעה. אל תתייאש, ראובן, אמר לי פקיד גבוה (180 ס"מ) באוצר. עוד נצטרך לדילוג הזה. לא יארכו הימים ותוכל לחוציא את המלה החדשה שלך מן המקרד. בעצם, אפשר כבר עכשיו להשתמש בה, משמפנים על מה שנעשה בהונגיקונג למשל.

ראובן סידון, ירושלים

בשבועונכם, זה כאב לי מאוד, כמו לכל קורא אחר, ובמיוחד אחרי ששמענו את סיפור ההתערבות של יושבדאש הקואליציה, ח"כ אברהם שפירא, לטובת הנהג הדורסן.

סלימאן אלשאפעני, כפר-רהט

מתנות נפשות

יור' אגודת צער בעלי חיים מציעה מיתרון לנורים בלתי-רצוניים.

ככניסה לתערוכת הכלבים הבינלאומית, אשר התקיימה ב-15 באוקטובר בגני-התערוכה, הבחנתי בכמה אנשים אשר נתנו את גוריהם כמתנה, כדי להיפטר מהם.

היינו מעוניינים להביא ליריעת האנשים האלה את העובדה, שאגודת צער בעלי חיים, אשר היתה מיוצגת בתערוכה, מצאה שלושה גורים נטושים, מאותם אשר חולקו כמתנה; החירוש שבמתנה פג מהר מאוד, שכן הגורים ננטשו שנית.

לטובת הגורים, היה נכון יותר למוסרם לאגודת צער בעלי חיים. כמו כן, יש להביא ליריעת אנשים אלה, כי אילו כלבתם היתה עוברת תהליך עיקור, הגורים הבלתי-רצוניים האלה לא היו כלל נולדים.

הילדה פרידשטיין, תל-אביב
 ● כתובתה של האגודה: דרך שלמה 30, תל-אביב 68111. טלפון: 827621.

האם יש לבגין מנחם?

שתי דיעות על ראשי-הממשלה המורש.

לאורי אבנרי מגיעה כל ההערכה על מאמרו „אריה זקן" (העולם הזה, 20 בספטמבר). מכל המאמרים שהופיעו לאחרונה על האיש בגין ותקופתו - ביניהם מאמרים של סופרים

א.ב.ס